

# Halina Mazurek-Wita

---

## Anegdota sceniczna Aleksandra Szachowskiego "Kozak-wierszopis"

---

Rusycystyczne Studia Literaturoznawcze 18, 7-16

---

1994

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

# Anegdota sceniczna Aleksandra Szachowskiego

## *Kozak – wierszopis*

---

*Halina Mazurek-Wita*

Przeznaczenie teatralne jakiegokolwiek utworu literackiego przekreśla z góry jego przynależność do gatunku literatury zwanej popularną, w potocznym pojmowaniu tego określenia. Tradycje dzieła dramatycznego związane z jego rangą, nadawaną mu przez specyficzny układ zawartości treściowej, specjalny dobór dialogów i wyszukany język nie wpływały dodatnio na zainteresowanie nim szerokich rzesz mało wymagających odbiorców, którzy zresztą nie stanowili publiczności teatralnej.

W wypadku sztuki scenicznej mamy do czynienia ze szczególnym rodzajem popularności, wynikającym z faktu, że realizacja teatralna, zwykle poprzedzająca wydanie książkowe utworu, zapoznawała z nim jednorazowo wielu widzów, czyniąc go w ten sposób głośnym, przynajmniej w sferach bywalców teatru. Zatem o popularności takiej czy innej sztuki możemy mówić w odniesieniu jedynie do tego wybranego grona odbiorców.

Dziś, choć wiele się pod tym względem zmieniło, to teatr, nawet teatr telewizji mający za zadanie dotrzeć do każdego, i tak ma swoją własną, nie tak znów liczną, widownię. Ma ją zwłaszcza ambitny dramat, by nie wspomnieć o wielkich eksperymentach reżyserskich, wywołujących kontrowersje i dzielących publiczność teatralną. Zresztą zawsze składała się ona z widzów mniej i bardziej wymagających. Większość wołała się raczej bawić, niż głowić nad problemami nie do rozwiązania. I to przeważnie do jej niewybrednych gustów dostosowywano repertuar, przynajmniej w niektórych epokach da się to wyraźnie zauważyć. Sztuk popularnych wypadałoby zatem szukać w obrębie takiego właśnie, mniej ambitnego repertuaru, wybierając zeń utwory wznawiane częściej niż inne i oglądane chętniej.

Zagadnienie popularności utworów dramaturgicznych jest złożone i jako takie nie może być ujmowane w aż tak wielkim uproszczeniu.

Nie stawiam sobie jednak za cel omawianie najważniejszych choćby aspektów problemu. Przypomnieć wszakże wypada pobieżnie sytuację dramatu znajdującego się w polu widzenia badacza łatwiejszych tekstów literackich.

Chciałam w tym kontekście przyrzeć się jednoaktówce Aleksandra Szachowskiego (1777—1846) *Kozak-wierszopis*, napisanej w 1811 roku, w dobie, kiedy teatr rosyjski znajdował się w stanie przejściowym — od wysokiej sztuki klasycystycznej do wielkiego repertuaru romantycznego. Pierwsze dziesięciolecia XIX wieku to czas wyjątkowo intensywnych poszukiwań nowej formy scenicznej, atrakcyjnej treści oraz modyfikacji gry aktorskiej, co sprzyjało tworzeniu się różnych odmian gatunkowych utworu dramatycznego, który w tym okresie cechował się już daleko idącymi przekształceniami klasycystycznych reguł. W wyniku tego procesu powstają sztuki bardziej elastyczne, naśladowujące udatnie realną rzeczywistość i tym samym przyciągające uwagę liczniejszej publiczności, która w owych latach nie była jeszcze zbyt zróżnicowana społecznie, choć napływ do teatru tzw. trzeciego stanu był wyraźny<sup>1</sup>.

Do popularyzacji niektórych sztuk przyczynił się znacznie ich aktywny udział w walkach i polemikach literackich początku stulecia<sup>2</sup>. Właściwy przykład stanowią komedie Szachowskiego: *Nowy Sterne* (1805), *Rozgrabione szuby* (1811), *Lekcja dla kokietek, czyli Wody lipieckie* (1815). Wystąpił w nich pisarz jako przeciwnik estetyki sentymentalnej, gdyż stale jeszcze znajdował się pod urokiem ładu i harmonii wzorów sztuk klasycystycznych. W swojej twórczości jednakowoż nie zawsze starał się im dorównywać. Uprawiał przede wszystkim komedie i wodewile, upraszczając ich wątek główny i problematykę, wzbogacając zaś oprawę sceniczną muzyką i tańcami. Dzięki temu jego dzieła zdobywały szybko przepustkę na scenę i zyskiwały liczniejszą widownię<sup>3</sup>.

W dobie przedromantycznej teatr odgrywał w życiu kulturalnym Rosji rolę wyjątkową. Obserwuje się wzmożone oddziaływanie nań literatury, ale i stała jego ingerencja w życie literackie, przejawiająca się nie tylko przez zaangażowanie w polemiki. Teatr wkracza wraz z literaturą na drogę poszukiwań nowych wartości dla obu tych dziedzin sztuki. Na początku XIX wieku, może częściej niż w jakimkolwiek innym

<sup>1</sup> O repertuarze teatralnym, grze aktorskiej i publiczności traktują wyczerpująco m.in.: Т. М. Родина: *Русское театральное искусство в начале XIX века*. Москва 1961; *История русского драматического театра в семи томах*. Т. 1—2. Ред. Е. Г. Холодов. Москва 1977.

<sup>2</sup> Por. В. Mucha: *Studia nad życiem literackim w Rosji (Lata 1801—1825)*. Kraków 1981.

<sup>3</sup> Zob. А. А. Шаховской: *Комедии. Стихотворения*. Вступ. статья, подг. текста и прим. А. А. Гозенпуда. Ленинград 1961.

okresie, mówi się o teatrze, a jego odnawiający się repertuar staje się niewyczerpanym tematem dyskusji w kółkach, salonach i stowarzyszeniach literackich. Główny postulat ówczesnej literatury — dążenie do oryginalności, historyczności i ludowości, odnoszono także do utworów scenicznych. W owym czasie nawet do reguł dobrego tonu należało zainteresowanie problemami sceny rosyjskiej i jej wychowawczym oddziaływaniem. Nie było poety czy pisarza, który by w jakiś sposób nie związał się z teatrem: pisząc recenzje teatralne, omawiając na łamach czasopism stan dramaturgii rosyjskiej, uczestnicząc w dokształcaniu aktorów itp. Dla niektórych teatr był pasją i treścią życia. Odnosi się to przede wszystkim do Aleksandra Szachowskiego, który należał wówczas do najważniejszych postaci rosyjskiego życia teatralnego, głównych dostarczczyeli repertuaru, nieustannie starających się zmodyfikować i unowocześnić utwór sceniczny tak, aby stał się on bliższy szerszemu gronu odbiorców. Nazwisko Szachowskiego przewija się niemal w każdej notatce dotyczącej życia teatru. Aleksander Puszkina w *Eugeniuszu Onieginie* nie bez powodu stawia jego imię obok najpopularniejszych ówczesnie ludzi sceny:

Tam grzmot oklasków, lez daninę  
Z młodą Siemionową Ozierow  
Zbierał z galeryj i parterów;  
Tam razem z naszym Katieninem  
Wstąpił Kornela duch wspaniały;  
Tam wziął Szachowskiej ostry lot:  
Roje komedyj tam brzęczały,<sup>4</sup>

Znany był powszechnie salon teatralny Szachowskiego i stworzona przezeń szkoła nowej gry aktorskiej.

Autor *Nowego Sterne'a* przyczynił się wielce do popularyzacji dzieł dramaturgicznych głównie przez włączenie ich do procesu realizacji aktualnego hasła ludowości literatury. W tej dziedzinie okazał się postacią godnym kontynuatorem osiemnastowiecznych oper komicznych, sięgających często po wątki ludowe, lecz traktujących je zbyt powierzchownie. Nie można powiedzieć tego o Szachowskim. Wprawdzie i jego metoda wykorzystania twórczości ludowej budzi sporo zastrzeżeń, przyznać jednak wypada, że udało się jemu mimo wszystko umiejętnie posłużyć pierwiastkiem ludowym, żeby wprowadzić widza w atmosferę życia ludu i wskrzesić ducha czasów, które ukazywał. Odpowiadając na zapotrzebowania lite-

<sup>4</sup> A. Puszkina: *Eugeniusz Oniegin*. Przeł. A. Ważyk. Wrocław—Warszawa—  
—Kraków 1970, s. 15.

ratury i teatru pierwszego ćwierćwiecza ubiegłego stulecia, zdołał zwrócić powszechną uwagę na swój dorobek dramaturgiczny, a na inscenizację niektórych jego sztuk publiczność ciągnęła tłumnie, by podziwiać nowatorską tematykę i niebanalny sposób jej ujęcia. Jednoaktówka zaś *Kozak-wierszopis* prezentowała na dodatek fragment z życia ukraińskiej prowincji tuż po zakończeniu bitwy pod Poltawą — spore partie utworu napisane są po ukraińsku. *Kozak-wierszopis* jest interesującym dowodem na wzajemne oddziaływanie literatury popularnej (pieśni ludowe) i teatru.

Ta niewielka objętościowo sztuka stanowi typowy przykład stopniowego, lecz zdecydowanego wyzwania się jej autora spod wpływów estetyki klasycystycznej i zbliżania dzieła scenicznego do realnej rzeczywistości. Sprzyja temu nie tylko wprowadzenie kolorytu ukraińskiego. Szachowskiej też nie troszczy się o czystość gatunku, łączy tu doświadczenia opery komicznej, dramatu mieszczańskiego i wodewilu, co częściowo sugeruje sam podtytuł. Poeta rezygnuje również z zawłości intrygi, opierając utwór na maksymalnie uproszczonym schemacie: prosta dziewczyna ukraińska Marusia, zmuszana do małżeństwa z bogatym Kozakiem, czeka niecierpliwie na powrót spod Poltawy Klimowskiego, tytułowej postaci sztuki. Nie ma tu żadnych poważniejszych perypetii, którymi cechowały się komedie klasycystyczne. Wszystko kończy się pomyślnie: Klimowski wraca z wojny, a bogaty narzeczony bez sprzeciwu odwołuje oszczerstwa, którymi obrzucał Kozaka-poetę, i rezygnuje z małżeństwa z Marusią. Nie to jest jednak tematem przewodnim i przyczyną powodzenia omawianej jednoaktówki. O jej nowatorstwie decydują przejawy twórczości poetyckiej Klimowskiego, sformułowane przez Szachowskiego w postaci wierszy, stylizowanych pieśni ludowych i kupletów przeplatających dialogi. Niezwykły talent Kozaka stanowi temat rozmów wszystkich postaci już od samego początku akcji, kiedy bohater główny jeszcze do niej nie wkroczył. Stęskniona Marusia śpiewa ułożoną przez niego liryczną piosenkę, w której wyraża swój stan ducha, ale wymienia też zalety charakteru Klimowskiego: dobroć, czułość serca, wierną miłość. Poetyckie metafory, liryczność i sugestywność pieśni pozwalają bliżej poznać zdolności bohatera. O popularności jego wierszy wśród walczących żołnierzy donoszą postacie drugoplanowe: wracający z wojny książę X i jego ordynans. Informują oni również, że wieść o poetyckiej twórczości dzielnego Kozaka dotarła do samego cara, który pragnie nawet zobaczyć się z uzdolnionym człowiekiem z ludu i wyrazić mu osobiście swoje uznanie. Po tych relacjach uwaga widza rośnie i oczekuje on z napięciem spotkania z bohaterem głównym, który wchodzi w scenie szóstej z dziarską pieśnią na ustach:

Нуте готовте пляски, забавы,  
 Йде козаче в дом от Полтавы  
 З гарной добычей чести и славы.  
 Ну же, Маруся! на встречу бижи!<sup>5</sup>

Następujący po tym monolog jest równie entuzjastycznym i szczerym powitaniem ojczystej ziemi. Pozytywny rysunek postaci uzupełnia jej wypowiedź o rywalu, z którym w razie konieczności biłby się, ale nie życzy mu niczego złego, kierując się w życiu dewizą: „нам добро, ны кому зло, то законное житье”, powtarzaną w sztuce kilkakrotnie i będącą jednocześnie jej myślą przewodnią.

Klimowski to osoba bezkonfliktowa i optymistycznie nastawiona do życia, toteż nie wiążą się z nią w komedii Szachowskiego jakiegokolwiek komplikacje utrudniające odbiór. Publiczność oczekiwała takiego biegu zdarzeń, który zmierzałby do pomyślnego zakończenia i nie zmuszał do zastanawiania się nad rozwiązywaniem zbyt powikłanych perypetii. Żeby jednak widz nie nudził się banalnym, jakby nie było, wątkiem miłosnym, zapożyczonym niewątpliwie z literatury popularnej, autor wymyślił całkiem nowy sposób jego rozwiązania. Decydującą rolę odgrywa w nim dobroć, uczciwość, głównie zaś talent Klimowskiego. Oskarżony niesłusznie przez rywala o przywłaszczenie państwowych pieniędzy, szuka dowodu na swoją niewinność. Zanim go wszakże odnajdzie, przyjaciele stwierdzą, że człowiek o takim sercu, z takimi zdolnościami, obdarzony zaufaniem samego cara nie popełniłby żadnego występku.

Klimowski jest reprezentatywnym przedstawicielem ludu, człowiekiem o nieskazitelnej moralności, wiernym poddanym i dzielnym żołnierzem. Bohatera tego rodzaju, przy tym rekrutującego się z niższych warstw społecznych nie przedstawił do tej pory żaden utwór sceniczny. Barwna postać kozackiego poety z jego pieśniami była największą atrakcją i zaskakującą widza nowością w walczącym z estetyką klasycystyczną repertuarze teatralnym.

Twórczość Kozaka-wierszopisa spełnia w sztuce Szachowskiego wiele funkcji, poza tą charakteryzującą postać tytułową, jeszcze organizującą akcję i informacyjną. Z pieśni dowiedzieć się można, co działo się przedtem z bohaterami i jak zamierzają oni postąpić w przyszłości. Wiersze wreszcie formułują przesłanie sztuki. Stają się więc najważniejszym jej tworzywem.

Wracając do problemu kolorytu ludowego *Kozaka-wierszopisa*, trzeba oprzeć się na tych fragmentach poetyckich, które zaprezentowały publi-

<sup>5</sup> А. А. Шаховской: *Козак-стихотворец. Анекдотическая опера-водевиль в одном действии*. С.-Петербург 1817, s. 26. Kolejne cytaty na podstawie tego wydania.

czności świat myśli, marzeń i obyczajów ludu ukraińskiego. Zapoznaje z nimi przedstawiony w pieśniach krąg tematów, które Ukraińcy najczęściej poruszali, i sposób, w jaki o nich mówili. Czołowe miejsce oczywiście zajmuje miłość i towarzyszące jej przeżyciu różne stany uczuciowe, tu Marusi i Klimowskiego. W rozpoczynającej utwór piosence nastrój smutku i tęsknoty do walczącego pod Połtawą Kozaka prędko zostaje zastąpiony optymistycznym akcentem, dziewczyna bowiem wierzy, że jej wybrankowi nic nie może się stać i właśnie nadzieja i wiara zachowają go przy życiu, a jej pozwolą przetrzymać czas oczekiwania. Radość ze spotkania zakochanych zakłóca rywal Klimowskiego pan Prudius, który natarczywie domaga się ślubu. Odzwierciedla to jeden z piękniejszych duetów Marusi i Kozaka:

Климовский

Ай ти дивчина, ти мое серденько!  
Чи ти божаєш свого козаченька?

Маруся

Когож я маю, мильний мий божаты!  
Тебе единого я хочу видаты.

Климовский

Як тебе покину я со дня сего,  
Нехай Бог покинет мене самого.

Оба

Теперь ти Маруся не журись, не плачи:  
З тобой всегда будет вирный твий козаче.  
Нит, я з тобой тогда лишь прошусь,  
Як билаго свита в очиньках лишусь.

(s. 61)

Zwykle tak właśnie w pieśniach ludowych zapewnia się o dozgonnej miłości, której nie zdoła przekreślić małżeństwo z wiejskim bogaczem. Ale i ten jest zakochany, nie mniej niż Klimowski. Tak oto wyraża tę spalającą go miłość:

Ея черны очи,  
Ея била грудь,  
Цилья ночи  
Спать не дают.  
[ . . . . ]  
Нит мни отрады  
Гроши считать:  
Быстрые взгляды  
Сердце свирлят.

(s. 17)

.. Kontrastujące kolory czarny i biały potęgują siłę wyrazu uczucia. Są zresztą w ukraińskich pieśniach lirycznych często powtarzającymi

się epitetami. W duecie Marusi i pana Prudiusa użyte zostały dla podkreślenia zalet urody:

Прудиус

Послухай же не ходы,  
По ласковий погляды:  
Усеньки мои черненьки,  
Оченьки мои ясеньки;  
Я богат, красыв собой,  
Женыхайся ж ти со мной.

Маруся

Пан Прудиус ти красыв,  
Ти богат, умен, счастыв;  
Усеньки твои черненьки,  
Оченьки твои ясеньки;  
На тебя дывуюсь я,  
Тилько ти покинь меня.

(s. 30—31)

Przytoczone cytaty ukazują dwie odmienne postawy życiowe, aczkolwiek niezwykle charakterystyczne dla poglądów człowieka z ludu. Marusia to dziewczyna o dobrym charakterze, poczciwa i wysoce moralna. Jest wierna swojej miłości, ale nie chce urazić niemilego jej Prudiusa, przytakuje mu i uznaje jego zalety. Nie bez odrobiny humoru, widocznej w ostatnich strofach, prosi jednak o pozostawienie jej w spokoju. Nie nęci jej bogactwo, które dla Prudiusa jest w życiu najważniejsze. Uważa je za jedyne, oprócz urody, zapewniające życiowe powodzenie atut. Z kolei Klimowski, podobnie jak Marusia, nie łączy szczęścia z dorobkiem materialnym:

Мни не треба ны чого,  
Все с Марусей маю;  
И себе ны на кого  
Счастьем не зминяю.

(s. 55)

Ten częsty temat ludowych przyśpiewek ma na celu przedstawić pogląd, że szczęścia szuka się w miłości i przyjaźni, a nie w bogactwie, które rodzi w człowieku złe cechy. Kozak-poeta rozwija dalej tę myśl w wierszu skierowanym do swoich gości:

Пирушка будет не богата,  
Да дружба сдобрит наш обид.  
Хоша моя не гарна хата,  
Да в ней ни зла, ни чванства нет.



Що Бог послал на нашу долю,  
Зъїдим, Его благодаря;  
Горилки же мы выпьем в волю  
За здравье Билаго Царя.

(s. 28—29).

Bohatera rozpiera radość życia, nie zmacona skromnością jego domostwa. Inne przymioty ukraińskiego Kozaka sugerowane przez wiersz to: gościnność, przyjazne usposobienie, życzliwość. Zmartwić go może jedynie nie spełniona miłość i brak uznania ze strony przyjaciół. Spontanicznie zatem reaguje na wieść, że wszystko nareszcie ułożyło się po jego myśli:

Вида моя минула,  
Да прошло и горе;  
Душа моя вспорхнула;  
Що твой лебедь в мори.

Прошу ко мне поспешаты,  
На веселье пироваты.  
[ . . . . . ]  
Буду граты и спиваты,  
На веселье гарцоваты.

(s. 55)

Uwagę przykuwa plastyczna, sugestywna metafora, odzwierciedlająca stan bohatera znajdującego się w danej chwili u szczytu szczęścia. Bogactwo jego życia wewnętrznego dopełnia się dzięki tak niezwyklej, ale mnie obcej człowiekowi z ludu, umiejętności poetyckiego przekazu uczuć Klimowski, jak wspomniałam, jest poza tym przykładem odważnego i dzielnego żołnierza, którego postać przewija się przez większość pieśni ukraińskich. W sztuce Szachowskiego zalety bohatera głównego w tej dziedzinie uzupełnia stworzony przez niego samego w jego twórczości portret zadziornego Kozaka-wojaki, pędzącego stale na rączym koniu:

Вин конька приударыв,  
Свиснув, гаркнув, поскакав,  
Черные усы расправив,  
Голя с житом притоптав.

(s. 35)

Dalsza część to opis śmierci żołnierza w potyczce z wrogiem. Nie towarzyszy jednak temu wydarzeniu nastrój smutku, uważano bowiem, że każdy Kozak, którego powołaniem jest przecież rzemiosło wojenne, liczy się ze śmiercią i przyjmuje ją bez strachu, a jego bliscy bez lamentu.

Wiersz kończy, wywołujące jedynie chwilę zadumy, pytanie retoryczne:

Як вин не був забияка  
И горазд був гарцювать,  
Тільки з кулей що за драка?  
(s. 35)

Pieśni o tej tematyce, optymistyczne, pełne dynamizmu, pokazują młodych Kozaków w ruchu, w walce, z wesołą melodią na ustach. Tak widzieli ich Ukraińcy.

Motyw miłości, narzuconego małżeństwa, wojującego „udałego” Kozaka i jego rywalizacji z bogatym pretendencem do ręki pięknej, dobrej, ale ubogiej dziewczyny, motyw uczty weselnej, spotkania z przyjaciółmi — były w literaturze ludowej Ukrainy najchętniej opiewane. Specyficzna ich interpretacja i oparte na zdrowym rozsądku podejście prostego człowieka do spraw codziennej rzeczywistości okazywały się dla widza epoki przedromantycznej zjawiskiem nowym i niezwykłym.

Cały urok rymowanych fragmentów utworu Szachowskiego polegał głównie na ich nastroju, nie pozbawionym humoru opisie typowych sytuacji, dowcipnym i barwnym rysunku przedstawicieli ukraińskiego ludu, sugestywnym wyrażaniu przeżyć emocjonalnych bohaterów, ich swoistej percepcji świata otaczającego, wreszcie ludowej leksyce i — co najważniejsze — melodyjności wiersza, pięknej muzyce. Gwarantowało to widzom doskonałą zabawę, zwłaszcza że w kreacji świata przedstawionego nieobecne jest moralizatorstwo, a nieliczne uwagi o charakterze dydaktycznym przekazane zostały w nie narzucający się sposób. W sztuce nie ma też żadnych aluzji na tematy polityczne, niczego, co mogłoby wywołać u widzów niesmak i przykre wrażenia. Dodatkową zachętą do obejrzenia *Kozaka-wierszopisa* była właśnie jego ukraińska tematyka, którą poruszył dramaturg znacznie wcześniej przed jej pojawieniem się w prozie Wasyla Narieźnego i Mikołaja Gogola.

Jednoaktówka Szachowskiego weszła zatem do teatru pierwszych lat XIX wieku jako utwór o niepodważalnych cechach nowatorskich, jeden z pierwszych rosyjskich wodewilów, prosty i łatwy w odbiorze. Należy w tym miejscu wspomnieć, że popularność tego dzieła przekroczyła w swoim czasie granice teatru. Wiele spośród zawartych w nim pieśni ukraińskich i wierszy przeniknęło do ludzi, którzy w teatrach nie bywali i niewiele wiedzieli o sztuce scenicznej. Pieśni jednak śpiewali i przekazywali ich treść innym. Szczególnym powodzeniem cieszył się, przede wszystkim wśród żołnierzy, fragment recytowany w *Kozaku-wierszopisie* przez ordynansa księcia X:

Знают Турки нас и Шведы,  
И об нас известен свет:  
На сраженье, на победы,  
Нас всегда Царь сам ведет;

(s. 8)

Wiele lat później wyjdą poza scenę np. sentencje i powiedzenia z komedii Aleksandra Gribojedowa *Mądrym biada*. Posługują się nimi ludzie do dziś, niewielu jednak kojarzy sobie związek popularnych przysłów z tą sztuką teatralną.

Галина Мазурек-Вита

**СЦЕНИЧЕСКИЙ АНЕКДОТ АЛЕКСАНДРА ШАХОВСКОГО  
КОЗАК-СТИХОТВОРЕЦ**

Резюме

Целью статьи является приближение читателю одноактной пьесы популярного в начале XIX столетия русского драматурга Александра Шаховского. Имеется в виду анекдотический водевиль *Козак-стихотворец*, пользующийся в свое время большим заинтересованием театральной публики. Анализируются, заключающиеся в пьесе украинские народные песни, которые потом пели люди не посещающие театра.

Halina Mazurek-Wita

**THE PLAY-ANECDOTE КОЗАК-СТИХОТВОРЕЦ  
BY ALEKSANDER SZACHOWSKI**

Summary

The object of this article is to draw attention to a one-act play, popular at the beginning of the XIX century, by the Russian dramatist Aleksander Szachowski. His play *Козак-стихотворец* cannot be classified as popular literature due to being in the form of a stage piece but it represents an example of a dramatic spectacle that achieved great popularity in its day among a wide body of theatre-goers. The Ukrainian folk songs contained in the play are subjected to analysis, songs which later migrated beyond the theatrical stage and became popular among those who never frequented a playhouse.